

Vår saksbehandler
Daniel Flugstad

Til Hamar kommune

Vurdering av innsparingstiltak og konsekvenser

Fra kommunestyrets møteprotokoll 18.juni 2025, ps-0047/25 «Rammesak Handlings og økonomiplan 2026 – 2029 Hamar kommune»:

I vedtak punkt 4 står det:

*4. Kommunale foretak, interkommunale samarbeid, herunder vertskommunesamarbeid og interkommunale selskaper, som **leverer tjenester til eller på vegne av kommunen**, bes innen 1. september 2025 synliggjøre effektiviseringsgrep og konsekvensen av disse i forbindelse med fremleggelse av handlings- og økonomiplan for perioden 2026-2029.*

I vedtak punkt 7 står det:

*7. Kommunedirektør bes legge frem en vurdering om investeringsbehovet i neste planperiode for **kirkebyggene**, krisesenteret og brannvesenet.*

Gjennomgang av økonomien 2023-2024

Høsten 2023 og høsten 2024 har fellesrådet gjennomgått virksomhetsområder med tanke på å øke inntekter og å redusere utgifter. Dette omhandler gravplassforvaltning og kirkegårdsvedlikehold, kirkemusikk, diakoni, kirkelige handlinger, administrasjon for menighet og fellesråd, og renhold, tjenester og service i kirker, krematorium og øvrige bygg.

Basert på gjennomgangen med utgangspunkt i eksisterende bemanningssituasjon og aktivitetsnivå er det i denne prosessen tatt følgende grep:

a) Inntektsgrep

- Årlig økning i festeavgift på graver med 5%.
- Høyere prosentsats av billettinntekter ved utleie av kirker til konserter.
- Avgiftsøkning for avtale om beplantning, stell og vanning av graver.

b) Utgiftsreduksjon

- Senket temperatur kirker og seremonirom januar-april /oktober – november.
- Tre gravferdsdager ukentlig er redusert til to; torsdag og fredag i januar-april.
- Avlyst Åpen kirke i Domkirken lørdager i vinterhalvåret.
- Nedleggelse av kortilbud og redusert stillingshjemmel med 40%.
- Redusert budsjett til kompetanseheving og kursdeltagelse for ansatte.
- Redusert innkjøp av mat til samlinger og møter.
- Redusert budsjett til velferdstiltak for ansatte.
- Sagt opp abonnementer på aviser og magasiner.

Den norske kirke – Lokalkirkens samfunnsoppdrag

Et livssynsåpent samfunn kan bare realiseres om religion gis en naturlig plass, i enkeltmenneskers liv og i det offentlige rom. Den norske kirke og fellesrådet som styringsorgan lokalt bidrar til å synliggjøre kirkeliv og kristendom lokalt i det norske samfunnet, og rettet inn mot den enkelte.

Rundskriv I – 6/2009 «Rett til egen tros- og livssynsutøvelse» ble utgitt av Helse- og omsorgsdepartementet i desember 2009 og slår fast:

«Alle som er avhengige av kommunale helse- og omsorgstjenester skal få tilrettelegging og bistand for å kunne utøve sin tro og sitt livssyn».

«Dette forutsetter at kommunal helse- og omsorgstjeneste og det tros - eller livssynssamfunn tjenestemottaker tilhører, samhandler for at tjenestemottakere som ønsker det også skal få dekket åndelige og religiøse behov i sin tro eller sitt livssyn, når det er behov for det.»

Norges folkekirke: særstilt og likestilt.

Den norske kirke har en posisjon i samfunnet på grunn av sin oppslutning, landsdekkende tilstedeværelse, lange historie som statsbærende religion og nære samvirke med statsmakten. Kirken besitter unik erfaring i møte med mennesker på en rekke områder som kirker og kirkekunst, kultur, gravplassforvaltning, dødsbud, beredskap- og krisehåndtering, tjeneste i offentlige institusjoner og offentlige markeringer. Dette inngår i store verdier som kirkelig fellesrådet forvalter på vegne av kirkesoknet som eier. Domkirken og Vang kirke benyttes av en rekke lokale og eksterne konsertaktører og betraktes som viktige som kulturbygg i kommunen. Kirkelig selvforståelse i denne sammenhengen må bygge på at kirkelig virksomhet lokalt er i posisjon til å tilby viktige tjenester til fellesskapet.

Oppsummering av konsekvensutredning

Virksomhetsgjennomgangen i fellesrådet i 2023-2024 har gitt økonomisk effekt på kort sikt slik det er konkretisert ovenfor i innledningen pkt. a) og b). Fellesrådet har så langt lagt til grunn at nåværende bemanning i faste stillinger (med ett unntak 40% stilling) og tilhørende aktivitetsnivå må opprettholdes. Likevel kan det her oppsummeres tre mulige alternativer for mulige innsparingstiltak. Punktene 1 og 3 vil redusere aktiviteter og medføre oppsigelse i årsverk. Pkt. 7 og 8 vil berøre valgte rådsmedlemmer og organisert frivillig innsats, samt bortfall av godtgjøring til menighetsråds- og fellesrådsmedlemmer.

Pkt. 6 betyr at Hamar kommunen kan trekke tilbake kr 500 000 som er tilskudd til kremasjonsavgift for kommunens innbyggere. Konsekvensen er at pårørende, ved valg kremasjon ved dødsfall, må betale kremasjonsavgiften på kr. 7300.

1.Daglig ledelse, administrasjon, personal og økonomi

a. Innsparing i reduksjon av inntil et halvt årsverk	kr. 340 000

3.Forvaltninggravplass, kirkegårder og bygg

a. Innsparing i reduksjon av et halvt årsverk	kr. 360 000

6.Kommunalt tilskudd til kremasjon

a. Kommunen trekker tilbake tilskudd	kr 500 000

7.Avslutte papirutgaven av Kirkebladet

a. Innsparing ved nedleggelse av produksjonen	kr. 150 000

8.Redusere / stoppe godtgjørelse til folkevalgte medlemmer av Menighetsråd og Fellesråd.

a. Innsparing årlig ved 50% reduksjon i godtgjøring	kr. 80 000

Nedenfor følger utfyllende beskrivelse av virksomhetsområder og konsekvenser.

Effektivisering / innsparingstiltak og konsekvenser

Samlet på virksomhetsområder; oppgaver, aktiviteter og årsverk

1. Daglig ledelse, administrasjon, personal og økonomi

Stilling / rolle	Ansvar	Årsverk
Daglig leder	Virksomhets ansvar, økonomi, personal, saksbehandler fellesråd / utvalg	1
Driftsleder	Arbeids- og prosjektledelse; drift og investering, prosjekter, Bygg og anlegg, HMS, styrings- og kontrollsystemer. Prosjektledelse større investeringstiltak.	1
Personalleder	Organisasjon og personal, arbeidsplanlegging, Lønn og forhandling; IKT	1
Gravplass administrasjon	Bestill. seremonier, bemanning, organisering, faktura, regnskap m.m.	1
Kirkelig administrasjon	Gudstjenester, dåp, konfirmasjon, vielse, gravferd, medlemsadministrasjon sekretærfunksjon, info/kommunikasjon, m.m.	2
Domprostiet (ekstern finansiering);	Arbeidsplanlegging, personal adm., saksbehandler, rapportering m.m.	0,5
Effektivisering / tiltak		
-mulig samarbeid med frivillige organisasjoner, eller innføring av avgifter/gebyrer/øke priser	Omfordeling av administrative oppgaver (inkl. sentralbord); dåp, vielse, gravferd, annet, på færre årsverk - Innsparing i reduksjon av inntil et halvt årsverk	Kr. 340 000
Konsekvenser		
-vil bortfall av aktivitet få konsekvenser for stillingsstørrelse?	-Redusere sentralbordåpning og service til publikum -Økt arbeidspress i gjenværende stillinger / stor sårbarhet -Kutte sekretærfunksjon for menighetsråd -Kutte administrasjon og oppfølging av frivillige medarbeidere -Oppsigelse i inntil 50% stilling (ingen vakanse pr. dato.)	
Alternativer til kutt		
	I all hovedsak er arbeidsoppgavene pålagte oppgaver til biskopens gudstjenesteforordning, administrasjon medlemsregister, betjene ønsker om kirkelige handlinger, rapportering til SSB m.m.	

2. Diakoni

Stilling / rolle	Ansvar	Årsverk
Diakon / helsesykepleier -Finansiert med kommunalt tilskudd finansierer	Kirkens omsorgstjeneste - målgrupper; Tenåringer, ungdom og unge voksne, voksne og eldre. Beredskap- og kriseteam, Crux, Barm, Institusjonsbesøk, internasjonalt arbeid, flyktninger m.m.	1
Aktiviteter		
	Sosial trim og vaffeltreff, strikkekafe, yoga meditasjon, sykebesøk, Musikk-kafé og gudstjenestelig samling for psykisk utviklingshemmede, sorggrupper, samtaler på lindrende enhet, Prestrud, rusomsorg i samarbeid om Hamartiltakene,	
Effektiviseringsgrep		
-mulig å effektivisere driften uten å redusere det tilbudet	Diakonistillingen er spesielt innrette mot å ivareta kirkens samfunnsoppdrag slik det er omtalt først i dokumentet. Et bidrag inn i kommunens ansvar for å sikre at mottakere av kommunale helse- og omsorgstjenester kan få dekket åndelige og religiøse behov i sin tro eller sitt livssyn, når det er behov for det. En reduksjon i aktivitet betyr bortfall av oppgaver i stilling med konsekvenser for stillingsstørrelsen. - Innsparings potensiale; redusert årsverk og aktivitet	Kr. 0
Konsekvenser		
	-Opphør i finansiering vil med stor sannsynlighet også medføre tap av ansatt. -Sosiale konsekvenser som vil påvirke sårbare grupper og enkeltmennesker, som ensomme, fattige og folk i krise. -Kan det føre til uteblivelse av samarbeid, innsats og relasjon med lokale organisasjoner? -Nedskjæring vil påvirke kirkens kjerneverdier og misjonsengasjement. -Risiko for at lokalkirken mister troverdighet dersom diakonalt arbeid reduseres. -Kutt vil påvirke frivillige som jobber med diakonale tiltak og skape demotivasjon blant medlemmer og engasjerte frivillige.	
Alternativer til kutt		
	Kan det finnes alternative finansieringsmodeller som tilskudd fra staten? Ja, men det betinger 50% finansiering fra kommunen. Bortfall av aktiviteter og ansatt, betyr at menighetsrådet må organisere diakonale tiltak på frivillighet.	

3. Forvaltning gravplass og bygg

Stilling / rolle	Ansvar	Årsverk
Fagarbeidere – gravplass	Vedlikehold gravplass, utearealer kirker, krematorium og øvrige bygg, veier, parkeringsplasser og grøntarealer, maskiner, kjøretøy, - Vakanse 1,3 årsverk (tilsatt vikarer i 1 årsverk).	4

Aktiviteter		
	-Åpning og lukking av graver, oppretting gravstøtter. -Fjerning av gravminner og bortkjøring til knusing. -Gressklipping og vedlikehold av trær, busker og beplantning, grensegjerder og inngangsporter. -Avfallshåndtering. -Service og vedlikehold av maskiner og øvrig utstyr. -Graving og nedsettelse av urner. -Service og vedlikehold av installasjoner. -Maling av utvendig bygningsfasader og innvendige rom og kirkegulv.	
Effektiviseringsgrep		
-mulig å effektivisere driften uten å redusere det tilbudet?	Det vil i tilfelle bety en endring fra full stilling til deltidsstilling, eller i ytterste konsekvens å miste ansatt og fagkompetanse på fagområde. - Innsparings potensiale; redusert årsverk 50% og aktivitet	-340 000
Konsekvenser		
	-Nedskjæringer i driften av gravplasser vil påvirke pårørende og lokalsamfunnet. -innsparing vil innvirke på kvaliteten av tjenester som graveservice, rydding, og stell av gravsteder; plenklipping, vanning, m.m. -Redusert bemanning vil medføre dårligere vedlikehold av gravplasser og skape sterk misnøye blant de som besøker gravstedene. -Gravplasser har stor betydning for sorgprosess og minne om de avdøde. Hvordan vil innsparing påvirke den kulturelle og religiøse verdien knyttet til gravplassene? -Kutt i driften oppfattes som en mangel på respekt for de avdøde og deres pårørende. -Det må regnes med langsiktige konsekvenser av dårlig vedlikehold av gravplasser, både for samfunnets estetikk og for bevaring av kulturminner.	
Alternativer til kutt		
	I all hovedsak er arbeidsoppgavene knyttet til en gitt kvalitetsstandard for hvordan kirkegården som parkanlegg skal framstå. Det er sterke forventninger fra pårørende og besøkene om at kirkegården skal være velstelt og ryddig. Stedet skiller seg fra andre parkanlegg som sted for sterke personlige minner og bearbeiding av sorg.	
Alt. Organisering		
	Samarbeid med kommune om ressurser til vedlikeholdet av gravplasser: -Viser til tidligere dialog med kommuneledelse (protokollert) og kommunestyre sak 0132/23 20.12.2023 med følgende ordlyd: Kommunestyrets vedtak: Hamar kommunestyre vedtar driftsbudsjett 2024 for Hamar kirkelige fellesråd med en overføring fra Hamar kommune med kr 17,046 mill. kr. I tillegg vedtas en overføring til investeringer i 2024 med kr. 2 mill.	

	«Kommunestyret ber kommunedirektør undersøke mulighet for tettere samarbeid mellom kirken og kommuneentreprenøren.» -Vurdere muligheter for å involvere lokale organisasjoner for å bidra til driften eller vedlikeholdet.	
--	---	--

4. Tjenester i kirker og krematorium

Stilling / rolle	Ansvar	Årsverk
Kirketjenere;	Mest sentrale posisjon i kirkene; praktiske, administrative og liturgiske oppgaver, og har en multiaktørs ansvar i møte med folk. Vikarer Leies inn etter turnusordning/behov når faste vikarer har lovmessig rett til frihelg.	3,8
Aktiviteter		
	Gudstjenester, dåp, konfirmasjon, vielse, gravferd. En mengde praktiske tilretteleggingsoppgaver til kirkelige handlinger. Service til folk, renhold og rydding, kontroll med installasjoner og teknisk apparatur, forbruksartikler og annet. Administrative oppgaver.	
Effektiviseringsgrep		
-mulig å effektivisere driften uten å redusere det tilbudet?	For å imøtekomme biskopens forordning av gudstjenester og antall dødsfall med tilhørende gravferdsseremonier for kommunens befolkning, er ressursene allerede begrenset. I tillegg påregnes annen aktivitet i kirkene som har konsekvenser for behovet av funksjonen som kirketjenere. - Innsparingspotensiale; redusert årsverk og aktivitet	Kr. 0
Konsekvenser		
	-Innsparing vil påvirke menighetens liv og fellesskap av den viktige og sentrale rollen i å bygge bånd mellom medlemmer av menigheten. -Færre kirketjenerressurser vil medføre redusert tilgjengelighet og service til menighetsmedlemmer, og påvirke menighetens opplevelse av tilhørighet. Kirketjenerressursen kan innsnevres til oppgaver som renhold og rydding. -Økt arbeidsbelastning for gjenværende kirketjenere og andre ansatte er en naturlig konsekvens. -Aktiviteter i form av gudstjenester og kirkelige handlinger må reduseres.	
Alternativer til kutt		
	-Er det realistisk å tro at frivillige kan tenke seg en rolle som kirketjenere? Å forplikte seg til en slik tjeneste i forhold til tid og sted, uten godtgjøring? - Vil det være ressurser for å tilrettelegge for opplæring og støtte for frivillige som ønsker å ta på seg oppgaver som tidligere ble gjort av lønnet ansatt?	

5. Kirkemusikk

Stilling / rolle	Ansvar	Årsverk
Kantor og organist	Hovedansvar for all kirkemusikalsk virksomhet i kirkesoknet; gudstjenester, kirkelige handlinger, konsert og kultur,	3,8
Hamar som stiftsstad (sete for en biskop)	Hamar domkirke har en 100% stilling domkantor (organist) og skiller seg fra alle andre 11 stiftsbyer med kun en ansatt organist.	
Aktiviteter		
	-Ukentlig korarbeid (voksenkor) Hamar domkor og Vang kantori med konsertprosjekter vår, høst og jul. -Arbeid med gudstjenester, dåp, konfirmasjoner, vielser, gravferdsreremonier. -Øvelse med lokale musikere, folketonemesse, gospelmesse, jazzmesse. -Konsertserier; Orgelklang og spill for galleriet i Vang kirke. - Bare Bach i Domkirken og Lunch-konsert hver uke.	
Effektiviseringsgrep		
	- Redusert kirkemusikalsk aktivitet vil påvirke hele kirkens innhold i alt fra gudstjenester, gravferder og vielser til konserter, lokalt musikalsk samarbeid og sosiale felleskap. Dette innbefatter fest- og jubileumsfeiringer til samlinger om tap og savn, bearbeiding av sorg og minnemarkeringer.	
	- Innsparingspotensiale; redusert årsverk og aktivitet	Kr. 0
Konsekvenser		
	-Kirkemusikk fungerer som viktig samlingspunkt for medlemmer og besøkende. -Innsparing vil medføre lavere deltagelse i musikalske aktiviteter, som kor, og dermed redusere engasjementet og deltagelse i musikk og kultur i kirkene. -Innsparing vil påvirke frivillige musikkgrupper og kor, spørsmålet blir hvordan og i hvor stor grad. -Langsiktige konsekvenser kan bli manglende utviklingsmuligheter for kirkemusikken, talentutvikling, og rekruttering av nye musikere. -Reduserte ressurser vil begrense muligheter til å tiltrekke seg dyktige musikere i fremtiden.	
Alternativer til kutt		
	Er det muligheter for å finansiere det kirkemusikalske arbeidet gjennom alternative midler, som samarbeid med lokale institusjoner eller fond? Kan det være rom for å omprioritere eksisterende ressurser for å opprettholde viktige musikalske tilbud?	

6. Kommunalt tilskudd til kremasjon

Hamar kommune gir tilskudd til kommunens befolkning som velger kremasjon ved dødsfall. Tilskuddet utgjør gjennomsnittlig kr 500 000.

Kommunen kan trekke tilbake tilskudd med konsekvensen for pårørende som ved valg av kremasjon ved dødsfall, må betale kremasjonsavgiften på kr. 7300, en økning på kr. 4 400 med utgangspunkt i egenandelen som pr. i dag er på kr 3 900.

- Innsparings potensiale i kommunens overføring;

kr. 500 000

Se historisk oversikt nedenfor i perioden fra 2019:

<u>Fastsatt egenandel pr kremasjon</u>	<u>3 900</u>	<u>3500</u>	<u>3500</u>	<u>3000</u>	<u>2500</u>	<u>2500</u>	<u>1500</u>
	2025 Budsj	2024	2023	2022	2021	2020	2019
Sum Kremasjonsavgift	1 600 000	1 586 111	1 419 811	1 399 556	1 213 000	1 069 500	992 160
Sum Egenandel	-1 050 000	-940 000	-906 500	-878 500	-766 500	-551 200	-267 160
Sum tilskudd	550 000	646 111	513 311	521 056	446 500	518 300	725 000

7. Legge ned produksjon og distribusjon av Kirkebladet

3 utgivelser pr år; produksjon og distribusjon

a) Innsparing ved nedleggelse av produksjonen

kr. 150 000

8. Redusere / stoppe godtgjørelse til folkevalgte medlemmer av menighetsråd og fellesråd.

b) Innsparing årlig ved 50% reduksjon i godtgjøring

kr. 80 000

Historikk

Kort om utvikling i tilskudd, pensjonsutgifter, pris og lønnsvekst 2019 – 2025:

1. Driftsårene i siste 4-års periode har medført særlig stor pris- og lønnsjustering som det ikke har vært mulig å kompensere med egne inntekter, økning i kommunalt tilskudd eller bevilgning til å dekke driftsmessig merforbruk.
2. Størrelsen på reguleringspremien på pensjon har i perioden 2021 – 2025 økt med 2x – 4x. I samme periode har avkastning til premiefondet bidratt med tilnærmet 2/3 av finansieringen. Til dekning av siste andelen har fellesrådet benyttet disposisjonsfond.
3. Kommunestyret har redusert driftsramme til kirkelig fellesråd med henholdsvis:

kr. 900 000 i 2016.

kr. 340 000 i 2024.

kr. 355 000 i 2025.

Solveig Seem
Fellesrådsleder, sign.

Daniel Flugstad
Kirkeverge, sign.